

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/154/2000

CZTERDZIESTOGODZINNY TYDZIEŃ PRACY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

CZTERDZIESTOGODZINNY TYDZIEŃ PRACY

- Zdecydowana większość respondentów czynnych zawodowo (76%) uważa, że obowiązujący w Polsce wymiar czasu pracy jest taki, jaki powinien być. Według 15% respondentów, wymagana liczba godzin pracy w tygodniu jest zbyt duża, a 2% uważa ją za zbyt małą. Nie ma zdania w tej sprawie 7% badanych.
- W opinii respondentów czynnych zawodowo, decyzja o skróceniu czasu pracy będzie niekorzystna dla zakładów pracy (72%) i gospodarki kraju (64%), korzystna dla ogółu pracowników (51%) i bez znaczenia dla nich samych (49%).
- Gdyby skrócenie czasu pracy wiązało się ze spadkiem wynagrodzeń, 72% badanych nie poparłoby tego projektu. Na obniżkę wynagrodzeń w zamian za krótszy czas pracy zgodziłoby się 19% respondentów, a 9% nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

W złożonym w grudniu ubiegłego roku projekcie nowelizacji kodeksu pracy rząd zaproponował wprowadzenie wszystkich wolnych sobót, ale utrzymanie 42 godzin pracy w tygodniu. Sejmowa komisja polityki społecznej obniżyła tę normę do 40 godzin, dopisując warunek, że ograniczenie czasu pracy „nie powoduje obniżenia wysokości wynagrodzenia wypłacanego pracownikowi w stałej miesięcznej wysokości”.

Przeciw skracaniu czasu pracy jest UW, należące do AWS SKL i PPChD oraz liberalna część SLD, natomiast za czterdziestogodzinnym tygodniem pracy opowiada się część klubu AWS (związkowcy z „Solidarności”), część SLD (związkowcy z OPZZ) i PSL.

Zwolennicy krótszego tygodnia pracy twierdzą, że jest to remedium na bezrobocie, przeciwnicy zaś argumentują, że skrócenie czasu pracy z pozostawieniem wynagrodzeń na tym samym poziomie doprowadzi do wzrostu kosztów pracy i zwiększenia bezrobocia. Jak wyliczają przedsiębiorcy, skrócenie czasu pracy, przy pozostawieniu takich samych jak dotychczas wynagrodzeń, spowoduje wzrost kosztów funkcjonowania firm o 5%-7%.

Zapytaliśmy ankietowanych, czy ich zdaniem obowiązujący obecnie wymiar czasu pracy jest taki, jak powinien być, czy proponowana nowelizacja kodeksu pracy będzie korzystna dla nich osobiście, dla ogółu pracowników, dla zakładów pracy i wreszcie dla gospodarki kraju¹. Interesowało nas, czy zgodziliby się na skrócenie czasu pracy, gdyby wiązało się to z obniżeniem zarobków.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (125) przeprowadzono w dniach 13-16 października 2000 roku na 1048-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Zdecydowana większość respondentów czynnych zawodowo (76%) uważa, że obowiązujący obecnie wymiar czasu pracy jest taki, jaki powinien być. Na tę opinię nie ma wpływu to, w jakim sektorze - publicznym czy prywatnym - pracują badani (patrz tabele aneksowe).

Tabela 1

Jak Pan(i) sądzi, czy obowiązujący w Polsce wymiar czasu pracy, tzn. wymagana liczba godzin pracy w tygodniu, jest:	Wskazania respondentów czynnych zawodowo	
	1995 (N=581)	2000 (N=497)
	w procentach	
- za krótki	5	2
- taki, jaki powinien być	71	76
- za długi	13	15
Trudno powiedzieć	10	7

Jeśli chodzi o ewentualne skutki skrócenia czasu pracy, to większość respondentów czynnych zawodowo sądzi, że dla nich osobiście zmiana ta będzie bez znaczenia (49%) lub że będzie korzystna (30%). Natomiast przeważająca część badanych z tej grupy uważa, że zmiana ta będzie korzystna dla ogółu pracowników (51%).

Zdecydowanie niekorzystnie oceniane są skutki proponowanej nowelizacji kodeksu pracy dla zakładów pracy (72%) i gospodarki kraju (64%). Może to świadczyć o utrzymywaniu się wyraźnego podziału na pracobiorców i pracodawców - to, co korzystne dla pracownika, jest niekorzystne dla pracodawcy i odwrotnie.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, jest to propozycja korzystna czy też niekorzystna:	Korzystna	Bez znaczenia	Niekorzystna	Trudno powiedzieć
	w procentach			
- dla Pana(i) osobiście	30	49	18	2
- dla ogółu pracowników	51	13	24	12
- dla zakładów pracy	7	8	72	12
- dla gospodarki kraju	6	13	64	17

Odpowiedzi respondentów czynnych zawodowo (N=496).

Respondenci nie wyrażają zgody na skrócenie czasu pracy, którego konsekwencją byłoby obniżenie zarobków (łącznie 72% wskazań). Jednak w porównaniu z rokiem '95 wzrósł (z 13% do 19%) odsetek osób, które poparłyby takie rozwiązanie.

Tabela 3

Czy poparł(a)by Pan(i) czy też nie skrócenie czasu pracy do 40 godzin w tygodniu, gdyby to się wiązało ze spadkiem wynagrodzeń?	Wskazania respondentów czynnych zawodowo	
	1995 (N=581)	2000 (N=496)
	w procentach	
Zdecydowanie tak	4	7
Raczej tak	9	12
Raczej nie	25	28
Zdecydowanie nie	49	44
Trudno powiedzieć	11	9
Pominięto braki odpowiedzi.		

Podsumowując można powiedzieć, że obowiązujący czas pracy respondenci uważają za właściwy, nie godzą się na obniżenie zarobków w zamian za zwiększenie ilości wolnego czasu i widzą sprzeczność interesów pracowników i pracodawców.

Opracowała
Anna GRUDNIEWICZ

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) sądzi, czy obowiązujący w Polsce wymiar czasu pracy, tzn. wymagana liczba godzin pracy w tygodniu, jest: 1 - za krótki; 2 - taki, jaki powinien być; 3 - za długi

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	76	15	7	497
Płeć					
Mężczyźni	3	75	15	7	270
Kobiety	2	77	15	7	228
Wiek					
18-24 lat	0	78	15	8	51
25-34	2	73	20	5	127
35-44	1	76	16	7	156
45-54	5	79	8	8	137
55-64	4	64	15	17	24
65 lat i więcej	0	48	52	0	3
Miejsce zamieszkania					
Wieś	2	73	17	8	165
Miasto do 20 tys.	2	75	12	10	69
20-100 tys.	2	80	15	4	95
101-500 tys.	2	79	15	4	103
501 tys. i więcej mieszk.	6	71	11	12	64
Wykształcenie					
Podstawowe	5	67	11	16	56
Zasadnicze zawodowe	2	77	17	4	154
Średnie	1	76	14	8	213
Wyższe	4	76	16	4	75
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	5	72	16	7	64
Prac. umysł. niż. szczebla	2	78	15	5	95
Pracownicy fiz.- umysł.	3	73	15	9	82
Robotnicy wykwalifikowani	2	74	22	2	121
Robotnicy niewykwalifik.	0	88	4	9	39
Rolnicy	4	66	14	17	58
Pracujący na własny rach.	4	86	5	9	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	2	75	15	7	168
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	3	72	19	7	90
sekt. pryw. poza rolnict.	2	82	13	3	172
prywatnym gosp. rolnym	1	66	13	19	52
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	3	78	14	5	50
276-399	0	77	17	6	63
400-549	4	76	15	5	81
550-799	0	84	9	7	67
Powyżej 799 zł	3	81	12	5	97
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	75	15	6	132
Średnie	2	73	16	8	247
Dobre	2	81	11	6	118
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	0	70	19	11	31
Raz w tygodniu	1	78	14	6	229
1-2 razy w miesiącu	4	66	18	11	86
Kilka razy w roku	2	80	12	6	113
W ogóle nie uczestniczy	8	75	14	3	39
Poglądy polityczne					
Lewica	3	86	8	4	143
Centrum	1	76	18	5	142
Prawica	2	73	15	11	116
Trudno powiedzieć	4	64	21	11	97

Tabela 2. Czy poparł(a)by Pan(i) czy też nie skrócenie czasu pracy do 40 godzin w tygodniu, gdyby to się wiązało ze spadkiem wynagrodzeń?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	12	28	44	9	496
Płeć						
Mężczyźni	7	12	30	43	7	270
Kobiety	7	13	26	44	10	226
Wiek						
18-24 lat	8	9	24	50	9	51
25-34	5	13	30	44	8	125
35-44	8	13	27	44	7	156
45-54	5	12	33	40	9	137
55-64	13	16	14	40	17	24
65 lat i więcej	36	0	0	64	0	3
Miejsce zamieszkania						
Wieś	8	13	28	41	11	165
Miasto do 20 tys.	7	15	23	36	20	67
20-100 tys.	4	13	32	48	3	95
101-500 tys.	8	13	24	48	5	103
501 tys. i więcej mieszk.	7	8	36	43	7	64
Wykształcenie						
Podstawowe	4	11	24	38	23	56
Zasadnicze zawodowe	7	14	28	48	2	154
Średnie	5	11	30	43	11	211
Wyższe	13	14	28	41	3	75
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	7	14	23	51	6	64
Prac.umysł.niż.szczebła	13	14	32	39	2	95
Pracownicy fiz.- umysł.	4	8	24	49	14	80
Robotnicy wykwalifikowani	7	16	29	46	1	121
Robotnicy niewykwalifik.	6	16	28	46	3	39
Rolnicy	2	11	32	30	25	58
Pracujący na własny rach.	5	2	26	42	25	39
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	10	13	28	41	7	166
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	7	11	32	46	4	90
sekt. pryw. poza rolnict.	6	13	21	52	7	172
prywatnym gosp. rolnym	0	7	35	31	27	52
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	8	8	28	51	5	50
276-399	7	15	23	48	7	63
400-549	1	14	30	49	4	81
550-799	4	12	29	56	0	67
Powyżej 799 zł	6	12	30	42	11	97
Ocena własnych war. mater.						
Złe	5	15	24	46	10	132
Średnie	7	12	30	43	8	245
Dobre	9	10	30	43	8	118
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	8	17	26	40	9	31
Raz w tygodniu	4	13	32	43	7	229
1-2 razy w miesiącu	9	7	19	54	10	86
Kilka razy w roku	7	13	29	40	10	111
W ogóle nie uczestniczy	13	15	24	36	12	39
Poglądy polityczne						
Lewica	5	7	36	46	5	143
Centrum	9	13	21	50	6	142
Prawica	4	15	26	48	8	116
Trudno powiedzieć	10	16	28	26	21	95